

Cauza C-417/23

**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98
alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție**

Data depunerii:

6 iulie 2023

Instanța de trimitere:

Østre Landsret – Nordhavn (Danemarca)

Data deciziei de trimitere:

30 iunie 2023

Reclamanți:

Slagelse Almennyttige Boligselskab, Afdeling Schackenborgvænge

XM

ZQ

FZ

DL

WS

JI

PB

VT

YB

TJ

RK

Pârâți:

MV

EH

LI

AQ

LO

Social-, Bolig- og Ældreministeriet

Obiectul procedurii principale

Procedura principală cuprinde cinci acțiuni individuale, primele patru cauze fiind acțiuni introduse de societatea pentru locuințe SAB împotriva a cinci locatari, având ca obiect constatarea faptului că acești locatari trebuie să recunoască legalitatea rezilierii contractelor lor de închiriere de către societate (**Schackenborgvænge** din Slagelse), în timp ce a cincea cauză a fost introdusă de 11 locatari pentru verificarea legalității aprobării de către Social-, Bolig- og Ældreministeriet (Ministerul pentru afaceri sociale, locuințe și persoane în vârstă) a planului de dezvoltare a zonei **Mjølnerparken** din Copenhaga.

O temă centrală a tuturor cauzelor este dacă normele daneze privind planurile de dezvoltare prin care se reduce numărul de locuințe sociale de tip familial în așa-numitele „zone de transformare” (fostele „zone de tip ghetou extrem”) produc o discriminare pe motive de origine etnică contrară Legii daneze privind egalitatea de tratament fără deosebire de originea etnică și Directivei 2000/43 care stă la baza acesteia.

Chestiuni similare sunt examinate de asemenea într-o serie de alte cauze pendinte la instanțele daneze, inclusiv în șapte cauze aflate pe rolul Højesteret (Curtea Supremă) și în două cauze aflate pe rolul Retten i Aarhus (Tribunalul Districtual din Aarhus). Curtea Supremă a hotărât să suspende judecarea cauzelor aflate pe rolul său pe parcursul examinării de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a întrebărilor preliminare adresate în acele cauze.

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 al doilea paragraf TFUE coroborat cu primul paragraf al acestui articol privind interpretarea articolului 2 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică.

Întrebările preliminare

- 1) Noțiunea de „origine etnică” prevăzută la articolul 2 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2000/43 trebuie interpretată în sensul că această noțiune, în împrejurări precum cele din prezenta cauză – în care, în conformitate cu Legea daneză privind locuințele sociale, trebuie să se reducă proporția locuințelor sociale de tip familial din „zonele de transformare” și în care calificarea drept zonă de transformare presupune ca peste 50 % dintre rezidenții dintr-o zonă de locuințe să fie „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale” – include un grup de persoane definite ca „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale”?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ, în tot sau în parte, la prima întrebare, articolul 2 alineatul (2) literele (a) și (b) trebuie interpretat în sensul că regimul descris în prezenta cauză constituie o discriminare directă sau indirectă?

Dispozițiile de drept al Uniunii și de drept internațional invocate

Directiva 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, articolul 1 și articolul 2 alineatele (1) și (2).

Hotărârea din 16 iulie 2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria (C-83/14, EU:C:2015:480, punctele 46-60), Hotărârea din 6 aprilie 2017, Jyske Finans (C-668/15, EU:C:2017:278, punctele 17-20), și Hotărârea din 10 iunie 2021, Land Oberösterreich (C-94/20, EU:C:2021:477), ale Curții de Justiție.

Convenția internațională a Organizației Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (ICERD).

Pactul internațional al Organizației Națiunilor Unite privind drepturile economice, sociale și culturale (PIDESC).

Decizia CERD în cauza Murat Er împotriva Danemarcei (CERD/C/71/D/40/2007)

Dispozițiile de drept național invocate

Almenboligloven (Legea privind locuințele sociale) (Legea consolidată nr. 1877 din 27 septembrie 2021 privind locuințele sociale)

Dispozițiile actuale sunt cuprinse în Legea privind locuințele sociale care prevede că departamentul sau departamentele de locuințe sociale care dețin o zonă locativă trebuie să elaboreze, împreună cu consiliul municipal, un plan de dezvoltare a zonelor de locuințe sociale desemnate ca „zone de transformare”. Indenrigs- og boligministeren (ministrul afacerilor interne și locuințelor) trebuie să aprobe planul de dezvoltare.

În planul de dezvoltare, organismul pentru locuințe sociale și consiliul municipal trebuie să stabilească modul în care proporția locuințelor sociale de tip familial din zona locativă urmează a fi redusă la maximum 40 % din numărul total de locuințe până la 1 ianuarie 2030. Planul de dezvoltare poate conduce, așadar, la rezilierea contractelor de închiriere încheiate cu locatarii din zona de locuințe sociale.

Dispoziția esențială pentru procedura principală o reprezintă articolul 61a din Legea privind locuințele sociale, care a fost introdus prin Legea nr. 1610 din 22 decembrie 2010. Prevederile curente ale articolului 61a au fost introduse prin Legea nr. 2157 din 27 noiembrie 2021. Sintagma „comunitate paralelă” a înlocuit termenul „ghetou”, în timp ce sintagma „zonă de transformare” a înlocuit termenul „zonă de tip ghetou extrem”. Doar terminologia a fost modificată.

În conformitate cu articolul 61a alineatul 4 din Legea privind locuințele sociale, o zonă de locuințe sociale este considerată „zonă de transformare” (anterior „zonă de tip ghetou extrem”) dacă a îndeplinit condițiile pentru a constitui o „comunitate paralelă” (anterior „ghetou”) în ultimii cinci ani.

Potrivit articolului 61a alineatele 1 și 2 din Legea privind locuințele sociale, o „comunitate paralelă” este o zonă de locuințe care îndeplinește cel puțin două dintre cele patru criterii privind integrarea rezidenților pe piața muncii, nivelul criminalității, nivelul de instruire și venitul mediu și în care peste 50 % dintre rezidenți sunt „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale”.

Sistemul actual de planuri de dezvoltare a fost introdus prin Legea nr. 1322 din 27 noiembrie 2018. În această privință, cerința ca proporția imigranților și a descendenților acestora din alte țări decât cele occidentale să depășească 50 % a fost introdusă drept condiție *sine qua non* pentru ca o zonă să constituie „zonă de tip ghetou”. Anterior proiectului de lege care a adus modificarea, guvernul de la acea vreme a elaborat în 2018 un plan intitulat „Et Danmark uden parallelsamfund – Ingen ghettoer 2023” (O Danemarcă fără societăți paralele – Fără ghetouri în 2023), care a subliniat dorința pentru o Danemarcă coezivă, fără societăți paralele în rândul persoanelor de altă origine decât cea occidentală care nu au nicio legătură cu comunitatea locală. În ceea ce privește acest plan, proiectul de lege a enunțat dorința de a combate societățile paralele ca bază pentru actualizarea și consolidarea criteriilor privind ghetoul. În conformitate cu acest proiect de lege, prin ghetou se înțelege o zonă de locuințe în care imigranții și descendenții acestora din țările neoccidentale reprezintă peste 50 % din rezidenți dacă sunt îndeplinite cel puțin două dintre cele patru criterii care caracterizează ghetoul. Definiția se concentrează pe faptul că provocarea centrală în zonele de tip ghetou o reprezintă lipsa de integrare a imigranților și a descendenților acestora din țările neoccidentale.

Termenii „imigranți”, „descendenți”, „occidentali” și „neoccidentali” nu sunt definiți în Legea privind locuințele sociale și nici în lucrările pregătitoare ale acesteia. În schimb, se face trimitere la Danmarks Statistik (Institutul de Statistică

din Danemarca), care a elaborat definiții ale acestor termeni în scopuri statistice. În ceea ce privește ultimii doi termeni, acesta precizează:

Țările occidentale

Printre țările occidentale se numără Uniunea Europeană, Andorra, Australia, Canada, Islanda, Liechtenstein, Monaco, Noua Zeelandă, Norvegia, San Marino, Elveția, Regatul Unit, SUA și Statul Cetății Vaticanului.

Țări neoccidentale

Printre țările neoccidentale se numără Albania, Belarus, Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Macedonia, Moldova, Muntenegru, Rusia, Serbia, Uniunea Sovietică, Turcia, Ucraina și Iugoslavia. Toate țările din Africa, America de Sud și Asia. Toate țările din Oceania (altele decât Australia și Noua Zeelandă) și apatrizii.

Lov om etnisk ligestrækningsloven (Legea privind egalitatea de tratament fără deosebire de originea etnică) (Legea consolidată nr. 438 din 15 mai 2012 privind egalitatea de tratament fără deosebire de originea etnică, cu modificările ulterioare)

Articolul 2 alineatul (2) literele (a) și (b) din Directiva 2000/43 este transpus la articolul 3 din Legea daneză privind egalitatea de tratament fără deosebire de originea etnică, care are următorul cuprins:

„Articolul 3

1. Nimeni nu poate aplica împotriva altei persoane o diferență de tratament directă sau indirectă pe baza rasei sau originii etnice a persoanei interesate sau a unui terț.
2. Se consideră că are loc o discriminare directă atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil decât este, a fost sau ar fi o altă persoană, într-o situație comparabilă, pe baza rasei sau originii etnice.
3. Se consideră că are loc o discriminare indirectă atunci când o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră supune o persoană de o anumită rasă sau origine etnică unui tratament mai puțin favorabil în comparație cu alte persoane, în afară de cazul în care acea dispoziție, criteriu sau practică se justifică obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt corespunzătoare și necesare.

[...]

Prezentare pe scurt a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 O temă centrală a cauzelor principale este aceea dacă împrejurarea că, în temeiul articolului 168a alineatul 1 din Legea privind locuințele sociale, trebuie să existe o

reducere a numărului de locuințe familiale sociale în „zonele de transformare” (anterior „zone de tip ghetou extrem”) constituie o discriminare pe motive de origine etnică contrară Legii privind egalitatea de tratament fără deosebire de originea etnică și directivei care stă la baza acesteia. O zonă de transformare înseamnă o zonă de locuințe în care, în ultimii cinci ani, peste 50 % din locuitori a fost alcătuită din „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale” și care îndeplinește de asemenea cel puțin două din cele patru criterii privind integrarea rezidenților pe piața muncii, nivelul criminalității, nivelul de instruire și venitul mediu.

- 2 Zona de locuințe **Schackeborgvænge** (primele patru cauze) este o zonă de locuințe sociale din zona de locuințe Ringparken din Slagelse. Ringparken a fost desemnată „zonă de tip ghetou extrem” începând cu 1 decembrie 2018, deoarece zona de locuințe îndeplinea toate cele patru criterii privind încadrarea rezidenților pe piața muncii, nivelul criminalității, nivelul de instruire la venitul mediu și de asemenea pentru că 55,6 % dintre rezidenți făceau parte din categoria „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale”.
- 3 În consecință, asociațiile pentru locuințe vizate (FOB și SABI) au elaborat, în cooperare cu municipalitatea Slagelse, un plan de dezvoltare a Ringparken, în conformitate cu articolul 168a alineatul 1 din Legea privind locuințele sociale. Conform planului de dezvoltare, proporția locuințelor familiale sociale trebuie să fie redusă la 40 %, ceea ce înseamnă, în ceea ce privește Schackeborgvænge, redeseemnarea anumitor locuințe drept locuințe pentru tineri, demolarea locuințelor sociale de tip familial, vânzarea către persoane fizice și construirea unei clădiri noi private. Planul de dezvoltare a fost aprobat de Trafik, Bygge- og Boligstyrelsen (Autoritatea pentru transporturi, construcții și locuințe) la 14 ianuarie 2020.
- 4 La 17 februarie 2020, SAB a reziliat 17 contracte de închiriere în Schackeborgvænge, inclusiv cele încheiate cu cei cinci locatari pârâți. Rezilierile au fost efectuate în conformitate cu criteriile de închiriere aprobate, iar locatarii cărora li s-a reziliat contractul de închiriere nu au fost, potrivit informațiilor furnizate, selectați pe baza faptului că erau „imigranți sau descendenți ai acestora din țări neoccidentale”. Locatarilor li s-a oferit o altă locuință permanentă.
- 5 În ceea ce privește locatarii, pe scurt, MV (prima cauză) s-a născut la Turcia și este cetățean danez. Cu privire la țara în care s-a născut, la părinții sau la naționalitatea lui EH (a doua cauză) nu există nicio informație. LI (a treia cauză) s-a născut în Bosnia și este cetățean bosniac. În ceea ce îi privește pe AQ și pe LO (a patra cauză), primul s-a născut în Siria, în timp ce al doilea s-a născut în Liban. Ambii au dobândit cetățenia daneză.
- 6 Toți locatarii s-au opus rezilierilor, iar împotriva lor SAB a intentat o acțiune invocând că ei trebuie să recunoască legalitatea rezilierilor. Cei cinci pârâți au susținut că acțiunea trebuie respinsă și că SAB trebuie să recunoască nevaliditatea articolului 61a din Legea privind locuințele sociale.

- 7 Începând cu 1 decembrie 2021, Ringparken nu mai este o zonă de transformare, dat fiind că zona de locuințe nu mai îndeplinește criteriile privind proporția rezidenților fără nicio legătură cu piața muncii, proporția rezidenților condamnați pentru anumite tipuri de infracțiuni și veniturile medii ale rezidenților. Cu toate acestea, SAB este în continuare obligată să pună în aplicare planul de dezvoltare aprobat pentru zonă.
- 8 **Mjølnerparken** (a cincea cauză) este o zonă de locuințe sociale din Copenhaga gestionată de organismul pentru locuințe Bo-Vita. De la de 1 decembrie 2018, Mjølnerparken a fost desemnată drept „zonă de tip ghetou extrem” (în prezent „zonă de transformare”), deoarece, de atunci, zona de locuințe îndeplinește trei dintre cele patru criterii prevăzute la articolul 61a alineatul 1 din Legea privind locuințele sociale, iar aproximativ 80 % dintre rezidenții din zonă fac parte din categoria „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale”. Mjølnerparken este în continuare desemnată drept „zonă de transformare”.
- 9 Pe această bază, Bo-Vita a elaborat, la 8 mai 2019, un plan de dezvoltare care a fost aprobat inclusiv de Indenrigs- og Boligministeriet (Ministerul afacerilor interne și locuințelor) [în prezent Social-, Bolig- og Ældreministeriet (Ministerul pentru afaceri sociale, locuințe și persoane vârstnice)] la 10 septembrie 2019. Planul presupunea vânzarea anumitor blocuri de apartamente. Prin urmare, Bo-Vita are obligația de a rezilia contractele de închiriere ale locatarilor din blocurile vizate. Locatarilor li s-a oferit o nouă locuință.
- 10 Reclamanții din această cauză (a cincea cauză) sunt sau erau locatari în blocurile vizate. În ceea ce privește acești locatari, pe scurt, XM s-a născut în Pakistan și a dobândit cetățenia daneză. ZQ s-a născut în Liban și are cetățenie daneză. FZ s-a născut în Pakistan și are cetățenie daneză. DL s-a născut în Siria și are cetățenie daneză. WS s-a născut în Siria și are cetățenie daneză. JL s-a născut în Siria și a fost apatrid palestinian înainte de a obține cetățenia daneză. PB s-a născut în Siria și a fost apatrid palestinian înainte de a obține cetățenia daneză. VT s-a născut în Libia și are cetățenie daneză. YB s-a născut în Danemarca și are cetățenie daneză. TJ s-a născut în Danemarca și are cetățenie daneză. RK s-a născut în Danemarca și are cetățenie daneză. Părinții ei s-au născut amândoi în Liban și au cetățenie daneză.
- 11 La 27 mai 2020, reclamanții au introdus o acțiune împotriva Ministerului pentru afaceri sociale, locuințe și persoane vârstnice, susținând că aprobarea de către minister, la 10 septembrie 2019, a planului de dezvoltare a Mjølnerparken este nevalidă, în special pentru că planul se întemeiază pe articolul 61a alineatul 4 din Legea privind locuințele sociale. Ministerul a solicitat respingerea acțiunii.
- 12 Atât cauzele Schackenborgvænge, cât și cauza Mjølnerpark au fost trimise la Østre Landsret pentru a fi examinate în primă instanță, întrucât se consideră că aceste cauze ridică probleme de principiu.

Argumentele esențiale ale părților din procedura principală

Cauzele Schackenborgvænge (primele patru cauze)

- 13 Reclamanta, societatea pentru locuințe SAB, a arătat printre altele că rezilierea contractelor de închiriere ale pârâților a avut loc în temeiul almenlejeloven (Legea privind închirierea locuințelor sociale), că nu a avut nicio influență asupra calificării zonei, la 1 decembrie 2018, drept „zonă de tip ghetou extrem” (în prezent „zonă de transformare”) și că este obligată să respecte normele Legii privind locuințele sociale, inclusiv articolele 168a și 168b privind reducerea proporției locuințelor sociale de tip familial la maximum 40 % în „zonele de transformare”.
- 14 Rezilierile nu constituie o discriminare nelegală, contrară articolului 3 din Legea privind egalitatea de tratament fără deosebire de originea etnică. Nu există nici discriminare directă, nici discriminare indirectă bazată pe originea etnică a locatarilor. SAB nu i-a selectat pe cei 17 locatari ale căror contracte au fost reziliate pe baza rasei sau a originii lor etnice. Criteriile pentru rezilieri sunt, în parte, baza venitului locatarilor și, în parte, dacă locatarul sau alte persoane din gospodăria sa au comis o infracțiune în ultimele șase luni.
- 15 Din articolul 3 alineatul (2) din Directiva privind egalitatea de tratament rezultă că aceasta nu se referă la discriminarea pe motiv de cetățenie sau naționalitate, ci numai la discriminarea bazată pe rasă sau origine etnică. În același timp, este acceptat faptul că, în anumite domenii, unele state au un interes și o nevoie de a putea discrimina pe motiv de cetățenie sau naționalitate. Noțiunea de „imigranți și descendenți din țări neoccidentale” este una națională, din moment ce „țările neoccidentale” sunt definite ca fiind „toate țările, altele decât țările occidentale” și, prin urmare, includ cel puțin 155 de țări. În prezent, aproximativ 940 000 000 de persoane locuiesc în țările occidentale, în timp ce aproximativ 7 060 000 000 de persoane locuiesc în țări neoccidentale. Populația țărilor neoccidentale ale lumii reprezintă, prin urmare, aproximativ 88,25 % din populația lumii.
- 16 Locatarii pârâți au susținut printre altele că SAB este obligată să respecte dreptul danez, dar nu atunci când acesta contravine obligațiilor internaționale.
- 17 În speță, este vorba despre o discriminare directă. Articolul 61a din Legea privind locuințele sociale nu este compatibil cu Directiva privind egalitatea de tratament.

Cauza Mjølnerparken

- 18 Locatarii reclamanti au susținut, printre altele, că noțiunea de „rasă sau origine etnică” de la articolul 2 alineatul 2 litera (a) din Directiva privind egalitatea de tratament trebuie interpretată în sensul că include criteriul privind „imigranții și descendenții din țări neoccidentale” și că această dispoziție nu permite ca unei categorii de rezidenți – atât occidentali, cât și neoccidentali – dintr-o zonă locativă

să i se rezilieze contractele de închiriere pentru motivul că, printre altele, proporția „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale” depășește 50 %.

- 19 Noțiunea de „persoană [...] de o anumită rasă sau origine etnică” de la articolul 2 alineatul (2) litera (b) din Directiva privind discriminarea indirectă trebuie de asemenea interpretată în sensul că criteriul privind „imigranții și descendenții din țări neoccidentale” intră sub incidența acestei dispoziții și deci nu permite nici ea ca unei categorii de rezidenți să i se rezilieze contractele de închiriere pentru motivul că, printre altele, proporția „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale” depășește 50 %. Criteriul nu este o „practică aparent neutră”, astfel cum prevede articolul 2 alineatul (2) litera (b).
- 20 Cu toate acestea, în cazul în care – în pofida celor de mai sus – se consideră că există „o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră”, se susține că criteriul este suficient de legat de persoanele de o „anumită” [DA „bestemt” – termen care nu apare în versiunea în limba engleză a directivei] rasă sau origine etnică. Categoria rezidenților de altă origine decât cea occidentală reprezintă peste 80 % din rezidenții din zona de locuințe.
- 21 Chiar dacă s-ar considera că criteriul în sine nu poate include persoane de o [anumită] rasă sau origine etnică în sensul articolului 2 alineatul (2) litera (b), se susține că informațiile statistice specifice arată că cele mai mari categorii de locuitori afectați de planul de dezvoltare a Mjølnerparken sunt de origine libaneză sau somaleză, care se consideră că reprezintă un anumit grup rasial sau etnic.
- 22 Se susține de asemenea că utilizarea criteriului nu urmărește un obiectiv legitim. Scopul este de a reduce numărul de locuințe sociale de tip familial pentru ca zona să devină o „zonă locativă atractivă”, printre altele prin asigurarea unei combinații de tipuri de locuințe și, prin urmare, a unei componente modificate a categoriilor de locuitori. În comparație cu scopul subiacent al „eradicării ghetourilor”, definite în mod decisiv ca zone în care peste 50 % dintre rezidenți sunt de altă origine decât cea occidentală, scopul real al aprobării unui plan de dezvoltare este în mod clar de a asigura îndepărtarea rezidenților de altă origine decât cea occidentală. Tocmai pierderea unei locuințe familiale a fost considerată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene ca reprezentând o ingerință extremă în drepturile fundamentale.
- 23 Pârâtul, Ministerul pentru afaceri sociale, locuințe și persoane în vârstă, a arătat în special că noțiunea de „origine etnică” care figurează în Directiva 2000/43 trebuie interpretată în sensul că nu include categoria „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale”.
- 24 Prin urmare, faptul că articolul 168a din Legea privind locuințele sociale impune asociațiilor pentru locuințe sociale dintr-o zonă de locuințe calificată drept „zonă de transformare” (anterior „zonă de tip ghetou extrem”) să elaboreze un plan de dezvoltare pentru zonele de locuințe nu constituie o discriminare directă în sensul articolului 2 alineatul (2) litera (a) din directivă. Aceasta este situația chiar dacă, potrivit articolului 61a alineatul 2 din Legea privind locuințele sociale, pentru

calificarea drept „zonă de transformare”, o condiție de sine stătătoare este ca peste 50 % dintre rezidenții din această zonă să fie așa-numiți „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale”.

- 25 Categoria „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale” a fost dezvoltată de Danmarks Statistik în scopuri statistice și apare în mai multe reglementări din dreptul danez. Aprecierea apartenenței unei persoane la această categorie se întemeiază exclusiv pe locul nașterii persoanei în cauză, precum și pe locul nașterii și/sau pe cetățenia părinților săi.
- 26 Tipologia extrem de largă a persoanelor care intră sub incidența categoriei de „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale” nu prezintă nicio caracteristică comună în ceea ce privește cetățenia, limba, originile culturale și tradiționale, mediul din care provin sau chiar obiceiurile, convingerile, tradițiile și caracteristicile comune care decurg dintr-un trecut comun sau prezumat a fi comun.
- 27 Astfel, nu există nicio legătură directă și indisolubilă între categoria „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale” prevăzută la articolul 61a alineatul 2 din Legea privind locuințele sociale – care cuprinde mai mult de jumătate din populația lumii – și termenul „origine etnică”, astfel cum figurează în Directiva 2000/43.
- 28 Nici norma din Legea privind locuințele sociale nu constituie o discriminare indirectă în sensul articolului 2 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2000/43.
- 29 Reclamanții s-au limitat să facă referire la statistici care arată că cele mai mari grupuri de rezidenți din Mjølnerparken sunt de origine libaneză și somaleză. Tot în această privință, reclamanții confundă „originea etnică” cu „cetățenia”, care în mod cert nu intră sub incidența Directivei 2000/43 [a se vedea articolul 3 alineatul (2) din această directivă].
- 30 În ultimul rând, articolul 61a alineatul 2 din Legea privind locuințele sociale se aplică fără distincție tuturor persoanelor care aparțin categoriei „imigranților și descendenților acestora din țări neoccidentale” și, în orice caz, normele Legii privind locuințele sociale urmăresc să asigure o integrare reușită, ceea ce constituie un motiv imperativ de interes general în temeiul dreptului Uniunii. În sfârșit, normele sunt proporționale, întrucât sunt atât adecvate, cât și necesare ca măsuri de promovare a integrării.
- 31 Cointervenții din procedură sunt Institut for Menneskerettigheder (Institutul danez pentru drepturile omului) (primele patru cauze, precum și a cincea cauză) și raportorii speciali ai ONU (a cincea cauză).
- 32 Institut for Menneskerettigheder a susținut printre altele că aprobarea planului de dezvoltare (Mjølnerparken) și rezilierea contractelor de închiriere (Schackenborgvænge) constituie o discriminare directă pe baza originii etnice, întrucât s-a pus accentul pe criteriul privind „imigranții și descendenții acestora

din țări neoccidentale” și întrucât acest criteriu este legat în mod direct și indisolubil de originea etnică. Prin urmare, apartenența etnică este determinantă pentru decizia de a pune în aplicare o măsură care conduce la un tratament mai puțin favorabil, la fel cum tratamentul mai puțin favorabil este introdus din motive legate de originea etnică. Criteriul privind „imigranții și descendenții acestora din țări neoccidentale” este legat în mod direct și indisolubil de originea etnică. Din lucrările pregătitoare ale legii reiese, potrivit mai multor paragrafe, că legiuitorul a dorit să abordeze problemele unei anumite categorii a populației pe baza originii etnice. Scopul criteriului este de a viza o anumită categorie a populației din Danemarca, care, potrivit lucrărilor pregătitoare, diferă de majoritatea populației daneze în privința standardelor și a valorilor sale, care se referă la descendența, apartenența și originea națională, genealogică și culturală a cetățenilor. O astfel de împărțire a populației este o diviziune în funcție de originea etnică.

Raportorii speciali ai ONU au afirmat printre altele că „imigranții și descendenții acestora din țări neoccidentale” nu reprezintă o categorie neutră, ci se bazează pe descendență, rasă, origine etnică și națională și că această clasificare dă naștere unei discriminări rasiale directe și indirecte. Recurgerea la categoria „țărilor neoccidentale” pentru a determina politica de dezvoltare a locuințelor și supunerea locatarilor la strămutarea din locuințele lor, care nu este nici necesară, nici justificată, constituie o încălcare a obligațiilor legale ale Danemarcei în temeiul ICERD și PIDESC. Împărțirea în „occidentale” și „neoccidentale” și utilizarea acestei din urmă categorii pentru a autoriza renovarea locuințelor și pentru a face distincție între „zone locative vulnerabile”, „ghetouri” și „ghetouri extreme” constituie o discriminare directă interzisă pe criterii de descendență și de origine națională sau etnică. Deși categoria țărilor care constituie țări „occidentale” este incoerentă din punct de vedere geografic, aceasta cuprinde în principal națiunile europene și națiunile coloniale europene, în care majoritatea cetățenilor sunt albi. În schimb, țările de pe lista țărilor „neoccidentale” sunt în principal națiuni unde cetățenii nu sunt albi, inclusiv toate națiunile majoritar musulmane din lume. „Zonele locative vulnerabile” cu indicatori socioeconomiци identici cu „ghetourile” – spre deosebire de zonele în care peste 50 % dintre rezidenți sunt „neoccidentali” – nu fac obiectul cerințelor extinse de renovare dacă sunt comunități cu o majoritate de rezidenți „occidentali”. Prin urmare, este vorba despre o distincție teleologică bazată pe natura etnică a zonelor. Faptul că în categoria „neoccidentală” sunt incluse persoane de diferite origini naționale sau etnice nu exclude posibilitatea discriminării rasiale. În plus, locatarii sunt supuși unei discriminări rasiale prin încălcarea dreptului lor la locuință. Nediscriminarea și egalitatea de tratament sunt principii fundamentale ale dreptului la o locuință adecvată, astfel cum se prevede la articolul 11 din ICERD. Se face trimitere de asemenea la articolul 2 alineatul (2) și la articolul 5 litera (e) punctul (iii) din ICERD. Securitatea juridică a locatarilor, precum și amplasarea și caracterul adecvat al locuințelor, care se numără printre cele șapte componente esențiale ale dreptului la o locuință adecvată, astfel cum au fost formulate de Comitetul pentru drepturile economice, sociale și culturale al ONU în Comentariul său general nr. 4, sunt puse în pericol în acest caz pentru simplul fapt că sunt – sau locuiesc alături de – rezidenți „neoccidentali” ai „zonelor de tip ghetou extrem”.

Prezentare pe scurt a motivelor trimiterii preliminare

- 33 Østre Landsret consideră că din modul de redactare a articolului 2 din directivă sau din jurisprudența Curții de Justiție nu se poate deduce dacă noțiunea de „origine etnică” de la articolul 2 alineatul (2) literele (a) și (b), în împrejurări precum cele din prezenta cauză – în care, în conformitate cu Legea daneză privind locuințele sociale, trebuie să existe o reducere a numărului de locuințe sociale de tip familial în „zonele de transformare” și în care, pentru calificarea drept zonă de transformare, peste 50 % din rezidenții dintr-o zonă locativă trebuie să fie „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale” – trebuie interpretat în sensul că include o categorie de persoane definită ca fiind constituită din „imigranți și descendenți ai acestora din țări neoccidentale”.
- 34 În cazul unui răspuns afirmativ, Østre Landsret ridică de asemenea problema dacă articolul 2 alineatul (2) literele (a) și (b) trebuie interpretat în sensul că regimul descris în prezenta cauză constituie o discriminare directă sau indirectă.
- 35 Întrucât clarificarea acestor aspecte este determinantă pentru soluționarea procedurii principale, Østre Landsret consideră că este necesar să solicite Curții de Justiție a Uniunii Europene un răspuns la întrebările preliminare.